Báo cáo

BÁO CÁO: CHIẾN LƯỢC SỬ DỤNG TRÍ TUỆ NHÂN TẠO CÓ TRÁCH NHIỆM TRONG MÔI TRƯỜNG HÀN LÂM

1. Phân tích chính sách AI của Đại học Bách Khoa Hà Nội (HUST)

Hệ thống chính sách của Đại học Bách Khoa Hà Nội phản ánh tư duy tiên phong trong việc tích hợp công nghệ số vào giáo dục đại học. Thay vì áp dụng các biện pháp cấm đoán cực đoan, nhà trường lựa chọn khung quản lý dựa trên sự minh bạch và trách nhiệm giải trình của người học.

Thành phần chính	Nội dung chi tiết trong quy định của HUST
Mục tiêu	Thúc đẩy đổi mới sáng tạo, tối ưu hóa hiệu suất học tập nhưng phải bảo tồn nguyên vẹn giá trị liêm chính học thuật.
Hành vi được phép	Sử dụng AI làm công cụ hỗ trợ tìm kiếm tài liệu, tóm tắt bài giảng, kiểm tra lỗi cú pháp và gợi ý cấu trúc logic cho tiểu luận/đồ án.
Hành vi bị cấm	Nộp các sản phẩm do AI tạo ra hoàn toàn mà không có sự thẩm định, chỉnh sửa của cá nhân; giả mạo số liệu thực nghiệm bằng AI; sử dụng AI trong các kỳ thi tập trung khi không được phép.

So sánh với khung hướng dẫn quốc tế: Chính sách của HUST thể hiện sự tương đồng chặt chẽ với "Hướng dẫn về AI tạo sinh trong giáo dục và nghiên cứu" (Guidance for Generative AI in Education and Research) của UNESCO (2023). Cả hai khung đều nhấn mạnh vào "Human Agency" (Vai trò chủ thể của con người). Tuy nhiên, trong khi UNESCO tập trung sâu vào quyền riêng tư dữ liệu và giới hạn độ tuổi, chính sách tại Việt Nam, điển hình là HUST, lại chú trọng hơn vào việc phân định ranh giới giữa hỗ trợ kỹ thuật và gian lận kết quả đầu ra để bảo vệ giá trị bằng cấp.

Nhận định cá nhân về tính thực tiễn: Chính sách này đạt mức độ thực tiễn cao vì nó không tách rời sinh viên khỏi dòng chảy công nghệ. Bằng cách yêu cầu khai báo minh bạch, nhà trường buộc sinh viên phải duy trì tư duy phản biện khi đối diện với kết quả của AI. Đây là một bước chuẩn bị kỹ năng số cần thiết cho thị trường lao động 4.0.

2. Quy trình thực hiện nhiệm vụ học tập với sự hỗ trợ của AI

Nhiệm vụ: **Xây dựng đề cương chi tiết cho bài luận "Tác động của biến đổi khí hậu đến nông nghiệp tại Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL)".**

Nhật ký Prompt và Đầu ra nguyên bản

Bước 1: Prompt khởi tạo (Kỹ thuật Role-prompting) *"Bạn là một chuyên gia khoa học môi trường với 20 năm kinh nghiệm nghiên cứu tại Việt Nam. Hãy lập một đề cương bài luận 2.000 chữ về tác động của biến đổi khí hậu đến nông nghiệp ĐBSCL. Yêu cầu cấu trúc chặt chẽ, bao gồm cả rủi ro và cơ hội."*

Đầu ra nguyên bản của AI (Trích lược):

1. Mở đầu. 2. Các tác động chính: Nước biển dâng, hạn mặn, thay đổi lượng mưa. 3. Ảnh hưởng đến lúa gạo và thủy sản. 4. Giải pháp: Xây đê ngăn mặn, chuyển đổi cây trồng. 5. Kết luận.

Bước 2: Prompt hiệu chỉnh (Kỹ thuật Iterative Refinement) *"Đề cương trên còn quá chung chung. Hãy tập trung sâu vào hiện tượng xâm nhập mặn tại vùng lúa - tôm. Bổ sung các giải pháp 'Thuận thiên' (Nature-based Solutions) theo Nghị quyết 120/NQ-CP thay vì chỉ tập trung vào giải pháp công trình đê kè. Cần có mục phân tích về tính dễ bị tổn thương của hộ nông dân nhỏ lẻ."*

Đầu ra nguyên bản của AI (Sau hiệu chỉnh): Bổ sung các mục: Mô hình lúa-tôm bền vững; Phân tích Nghị quyết 120; Tác động kinh tế xã hội lên nông hộ. (Lưu ý: AI đưa ra một số số liệu giả định về diện tích thiệt hại năm 2023 không rõ nguồn gốc).

Kết quả tích hợp và Hiệu chỉnh chuyên sâu

Đầu ra nguyên bản của AI	Nội dung sau khi đánh giá, chỉnh sửa và tích hợp	Lý do hiệu chỉnh
Đề xuất các số liệu chung về thiệt hại nông nghiệp do hạn mặn.	Thay thế bằng số liệu thực tế từ *Báo cáo thường niên ngành Nông nghiệp 2023* của Bộ NN&PTNT (thiệt hại thực tế tại Tiền Giang, Bến Tre).	Khắc phục hiện tượng "ảo giác" (hallucination) và cập nhật dữ liệu mới nhất.

Coi đê kè là giải pháp chính để bảo vệ lúa gạo.	Điều chỉnh trọng tâm sang "Chuyển đổi sinh kế" và các mô hình thích ứng phi công trình theo chiến lược phát triển bền vững.	Đảm bảo tính chính xác về mặt định hướng chính sách của Chính phủ Việt Nam.
Thiếu phần đánh giá tác động của dòng chảy thượng nguồn Mekong.	Tích hợp thêm biến số về thủy điện thượng nguồn ảnh hưởng đến lượng phù sa và xâm nhập mặn.	Bổ sung cái nhìn đa chiều, mang tính hệ thống về môi trường.

Trích dẫn minh bạch

Dựa trên tiêu chuẩn APA 7th Edition và quy định liêm chính của nhà trường, việc sử dụng AI trong bài làm này được công khai như sau: *"Trong quá trình xây dựng đề cương, công cụ ChatGPT (phiên bản GPT-4o) đã được sử dụng vào ngày 15/08/2024 để hỗ trợ hệ thống hóa cấu trúc bài luận và gợi ý các từ khóa chuyên ngành. Toàn bộ nội dung phân tích, số liệu thống kê và kết luận cuối cùng đã được người viết kiểm chứng qua các báo cáo chính thống của Bộ Tài nguyên và Môi trường và tự thực hiện biên soạn lại hoàn toàn nhằm đảm bảo tính chính xác và tư duy độc lập."*

3. Phân tích các vấn đề đạo đức trong sử dụng AI học thuật

3.1. Ranh giới giữa hỗ trợ hợp lý và gian lận kỹ thuật số

Gian lận xảy ra khi người học xóa bỏ ranh giới giữa "công cụ" và "tác giả". Việc sao chép nguyên văn câu trả lời của AI và nộp như một sản phẩm cá nhân là hành vi "đạo văn kỹ thuật số". Sự hỗ trợ chỉ được coi là đạo đức khi AI đóng vai trò như một bộ khung hoặc người phản biện, trong khi "hàm lượng trí tuệ" (critical input) thực sự phải đến từ khả năng tổng hợp và đánh giá của sinh viên.

3.2. Quyền sở hữu trí tuệ và trách nhiệm giải trình

Vấn đề sở hữu trí tuệ (IP) đối với nội dung do AI tạo ra hiện vẫn là vùng xám pháp lý. Tuy nhiên, trong đạo đức học thuật, người ký tên vào bài làm phải chịu hoàn toàn trách nhiệm về tính xác thực của thông tin. Nếu AI đưa ra thông tin sai lệch (hallucination) hoặc vi phạm bản quyền của bên thứ ba, người dùng không thể đổ lỗi cho thuật toán. Sự kết nối giữa IP và liêm chính nằm ở chỗ: Nếu bạn không tạo ra nội dung đó, bạn không có quyền nhận sở hữu; nếu bạn nhận sở hữu, bạn phải chịu trách nhiệm cho mọi sai sót.

3.3. Nguy cơ suy giảm năng lực tư duy phản biện

Sự lệ thuộc vào khả năng tóm tắt và phân tích của AI có thể làm teo râu các kỹ năng nhận thức bậc cao. Khi sinh viên ngừng việc vật lộn với các văn bản khó để tìm ra ý nghĩa, họ đang đánh mất cơ hội rèn luyện sự nhạy bén trong lập luận. Sự suy giảm này không chỉ ảnh hưởng đến kết quả học tập mà còn làm suy yếu khả năng giải quyết vấn đề thực tế trong tương lai, nơi không phải lúc nào AI cũng có sẵn câu trả lời đúng.

4. Bộ nguyên tắc cá nhân về sử dụng AI có trách nhiệm

1. **Nguyên tắc "Con người là trung tâm" (Human-in-the-loop):** AI chỉ cung cấp dự thảo; tôi là người phê duyệt, chỉnh sửa và chịu trách nhiệm cuối cùng cho mọi nội dung.
2. **Nguyên tắc "Hoài nghi kỹ thuật số":** Luôn kiểm chứng chéo (Cross-check) mọi số liệu, trích dẫn và sự kiện lịch sử mà AI cung cấp với ít nhất hai nguồn hàn lâm tin cậy.
3. **Nguyên tắc "Minh bạch tuyệt đối":** Công khai đầy đủ các bước sử dụng AI, loại mô hình ngôn ngữ được dùng và phạm vi tác động của nó trong mọi báo cáo.
4. **Nguyên tắc "Phát triển kỹ năng":** Chỉ sử dụng AI sau khi đã tự mình nghiên cứu cơ bản về chủ đề đó, nhằm mục đích tối ưu hóa thay vì lấp liếm sự thiếu hụt kiến thức.
5. **Nguyên tắc "Bảo mật dữ liệu":** Tuyệt đối không tải lên các dữ liệu nghiên cứu chưa công bố hoặc thông tin cá nhân của người khác vào các nền tảng AI công cộng.

5. Phác thảo nội dung Infographic "Sử dụng AI có trách nhiệm"

- **Tiêu đề:** TƯ DUY TRƯỚC, PROMPT SAU: LÀM CHỦ AI TRONG HỌC THUẬT
- **Hệ thống nhận diện thị giác:**
    1. **Bảng màu:** Sử dụng tông Xanh hàn lâm (Academic Blue) cho sự chuyên nghiệp và Xanh lá liêm chính (Integrity Green) cho các hành vi đúng đắn.
    2. **Cấu trúc luồng thông tin:** Bố cục theo mô hình chữ Z để dẫn dắt mắt người đọc từ vấn đề đến giải pháp.
- **Các khối nội dung:**
    1. **Góc trên bên trái:** Biểu tượng bộ não rạng rỡ (Tư duy con người là gốc).
    2. **Đường chéo giữa:** So sánh "Hỗ trợ" (Gợi ý cấu trúc, sửa lỗi ngữ pháp) vs. "Gian lận" (Copy-paste, giả mạo số liệu).
    3. **Góc dưới bên phải:** Quy tắc 3K (Kiểm chứng - Khai báo - Không lệ thuộc).
- **Slogan:** "AI là cộng sự, bạn là thuyền trưởng. Đừng để thuật toán lái thay tư duy của bạn."

6. Tổng kết và Tài liệu tham khảo

Trong kỷ nguyên của những mô hình ngôn ngữ lớn, giá trị của một người học không còn nằm ở khả năng lưu trữ thông tin mà ở năng lực thẩm định và kết nối thông tin một cách có đạo đức. AI có thể là một đòn bẩy mạnh mẽ cho trí tuệ, nhưng nó chỉ phát huy tác dụng khi

người sử dụng có một nền tảng đạo đức vững chắc và tư duy phản biện sắc sảo. Sự liêm chính không phải là một rào cản cho sự phát triển, mà là nền móng để tri thức được xây dựng bền vững.

Tài liệu tham khảo:

1. Đại học Bách Khoa Hà Nội. (2023). *Hướng dẫn về liêm chính học thuật và sử dụng công cụ hỗ trợ trong học tập*.
2. UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
3. Nguyễn, T. H., & Lê, M. V. (2024). *Thách thức đạo đức của trí tuệ nhân tạo tạo sinh trong giáo dục đại học tại Việt Nam*. Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam, 20(2), 45-52.
4. Bendel, O. (2023). *AI Ethics in Higher Education: From Plagiarism to Deepfakes*. Springer Nature.

Infographic minh họa

Infographic minh họa

